

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Анотація. Розглянуто необхідність упровадження бухгалтерського обліку за МСФЗ на підприємствах України та проблеми, що виникають за таких умов. Вивчено переваги, які матимуть акціонерні товариства, якщо вони подаватимуть фінансову звітність за міжнародними стандартами.

Аннотация. Рассмотрена необходимость внедрения бухгалтерского учета по МСФО на предприятиях Украины и проблемы, возникающие при таких условиях. Изучены преимущества, которые будут иметь акционерные общества, если они будут подавать финансовую отчетность по международным стандартам.

Annotation. The article discusses the necessity of implementation of accounting under IFRS in Ukraine and the problems that arise under such circumstances. The benefits the joint stock companies will have, if they submit financial statements according to international standards, are studied.

Ключові слова: Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інтеграція, бухгалтерський облік, фінансова звітність.

В останні роки в Україні відбуваються складні процеси реформування бухгалтерського обліку, що пов'язані зі змінами в законодавстві. Відносно новим напрямом організації бухгалтерського обліку є його здійснення за міжнародними стандартами. Дане нововведення є одним із етапів глобалізації економічної діяльності в нашій країні на шляху до Євроінтеграції. Відображення фінансових результатів відповідно до даних стандартів забезпечить прозорість діяльності підприємств для іноземних інвесторів. Проте облік за міжнародними стандартами викликає ряд проблем на шляху до їх застосування на підприємствах України, тому вивчення даного питання є актуальним.

Використання міжнародних стандартів в організації бухгалтерського обліку на підприємствах України викликає певні проблеми. Питанням адаптації національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності України до міжнародних приділяли увагу такі відомі вітчизняні вчені, як: М. Білуха [1], Н. Дорош, М. Кужельний, М. Малік, Ф. Бутинець [2] та ін. Незважаючи на те що сьогодні існує значна кількість праць з даного питання, нещодавні зміни в законодавстві потребують більш детального його вивчення.

Метою дослідження є вивчення проблем, що виникають у результаті впровадження бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами.

Об'єктом дослідження є організація обліку на підприємстві.

Предметом дослідження є організація обліку за міжнародними стандартами на підприємствах України.

Упровадження організації бухгалтерського обліку на підприємствах України за Міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ) є одним із інтеграційних процесів.

МСФЗ – це ефективний інструмент підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для визначення доходів і витрат, оцінювання активів та зобов'язань [3].

Необхідність розроблення міжнародних стандартів викликана процесом уніфікації наявних національних вимог і правил ведення обліку та складання звітності в різних країнах. Те, що закладене в основу системи МСФЗ, є результатом домовленостей між представниками різних систем ведення бухгалтерського обліку, передусім країн – членів Комітету МСФЗ. Це, у свою чергу, спричинило те, що міжнародні стандарти передбачають основний і альтернативний підходи до визнання та оцінювання активів, зобов'язань і капіталу в низці випадків, залишаючи можливість тієї або іншої облікової політики, що використовується в тій або іншій країні, без створення єдиних вимог до складання звітності, яку дійсно можна було б порівняти.

В Україні відбулися значні зрушення в запровадженні МСФЗ завдяки внесенню змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", що передбачають їх застосування, якщо це не суперечить даному закону. Відповідно до статті 12 зазначеного Закону, складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами мають публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. Усі інші підприємства самостійно визначають доцільність застосування МСФЗ для складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності [4].

Проте все не так просто, як може здаватися на перший погляд. Застосування МСФЗ в Україні має свої проблеми. Їх можна поділити на дві групи: перша група – проблеми методологічного характеру, друга – організаційного. Розглянемо детальніше складові даних груп у таблиці.

Таблиця

Проблеми впровадження МСФЗ в Україні

Група проблем	Проблема
Методологічного характеру	Неузгоджені норми податкового законодавства з МСФЗ
	Людський фактор – у випадку формування звітності та недостатності пояснень в МСФЗ
	Національні стандарти підпорядковані податковій системі
Організаційного характеру	Необхідність вибору структур, що будуть здійснювати реформування
	Відсутні структури, які б взаємодіяли з Комітетом МСФЗ
	Проблеми організації контролю за впровадженням та застосуванням МСФЗ

Проблеми методологічного характеру пов'язані з необхідністю ухвалити рішення щодо включення МСФЗ в національну нормативну базу бухгалтерського обліку чи необхідність піти шляхом розробки національних стандартів, що не будуть суперечити МСФЗ. Проблеми організаційного характеру пов'язані з вибором шляху реформування. Вони полягають у пошуку відповідей на запитання: хто повинен здійснювати реформування обліку шляхом розробки та ухвалення відповідних нормативних актів, хто має впроваджувати їх у повсякденну практику бухгалтера, хто повинен нести відповідальність за ефективність цього процесу. Інакше кажучи, вирішення організаційних проблем передбачає вибір варіанта регулювання бухгалтерського обліку в країні: державного або професійного. Вивчення міжнародного досвіду свідчить про те, що багато в чому цей вибір залежить від рівня економічного розвитку країни, соціально-політичної ситуації, національних традицій.

Також важливо правильно організувати облік за МСФЗ на підприємствах шляхом проведення ряду узгоджень, що відобразатимуть перехід від українських стандартів бухгалтерського обліку до МСФЗ. Здійснити це можна за допомогою складання трансформаційних таблиць, що відображають зміну методології обліку та оцінок. Отже, процес переходу до МСФЗ займатиме немало часу у зв'язку із залученням спеціалістів та вимагатиме значних капіталовкладень.

Суттєві відмінності між національними та міжнародними стандартами ускладнюють бухгалтерський облік, тому потребують перенавчання бухгалтера і зміну облікового процесу за такими питаннями:

а) у системі МСФЗ, на відміну від П(С)БО, не існує визначеної форми бухгалтерської звітності;

б) у МСФЗ, на відміну від П(С)БО, передбачено два варіанти подання звіту про зміни капіталу: звіт, що показує всі зміни в капіталі; звіт, що не включає операції з акціонерами за вкладками в капітал і виплатою дивідендів;

Для відкритих акціонерних товариств, підприємств-емітентів облігацій, банків і фінансових організацій необхідне залучення додаткових джерел капіталу та партнерів у бізнесі, які допоможуть забезпечити економічне зростання і подальший розвиток підприємства.

Незважаючи на ряд недоліків, застосування МСФЗ для складання фінансової звітності має ряд переваг, а саме:

можливість отримання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень;

забезпечення порівнянності звітності з іншими організаціями, незалежно від того, резидентом якої країни вони є і на якій території здійснюють господарську діяльність;

можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки;

престиж, більша довіра з боку потенційних партнерів;

у багатьох випадках велика надійність інформації;

прозорість інформації, що забезпечується шляхом дотримання правил її складання, а також численними поясненнями до звітності [5, с. 25].

Таким чином, бухгалтерський облік за міжнародними стандартами, за умови врахування та подолання наявних недоліків, дозволить зробити звітність підприємств зрозумілою для іноземних інвесторів. У результаті цього з'явиться можливість забезпечити обсяги інвестицій для їх розвитку. Отже, інтеграційні процеси в нашій країні сприятимуть економічному зростанню окремих галузей та підприємств, що є позитивним і для економіки в цілому.

Напрямами подальших досліджень у даній темі можуть бути проблеми, що виникають в окремих напрямках облікової політики відповідно до міжнародних стандартів.

Наук. керівн. Писарчук О. В.

Література: 1. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / М. Т. Білуха. – К., 2000. – 690 с. 2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець, О. С. Бородин та ін. ; під ред. Ф. Ф. Бутинця. – 2-ге вид. – Житомир : Рута, 2000. – 608 с. 3. Стратегія застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні : Розпорядження КМУ № 911-р від 24 жовтня 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>. 5. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік – інформаційне підґрунтя євроінтеграційних процесів в Україні / Л. Г. Ловінська // *Економіка і управління*. – 2009. – № 1. – С. 23–28.